
REASONS FOR THE INCREASE IN NATO SPENDING (2025) AND THE POSSIBLE EFFECTS ON MEMBER STATES FROM THE WESTERN BALKANS

Abdula Azizi

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, North Macedonia, a.azizi@seeu.edu.mk

Besmira Ejupi

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, North Macedonia, besmiraejupi0@gmail.com

Armend Mehaj

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, North Macedonia, armend_mehaj@hotmail.com

Abstract: This paper focuses on analyzing the reasons and circumstances that drive the continuous increase in the defense budget of member states within the framework of NATO. Many questions are related to the possible effects on other budgetary areas in the development of member states from the Western Balkans (Albania, Macedonia and Montenegro), which are at a lower stage of economic development compared to other NATO member states. This issue has not yet been sufficiently elaborated by the academic community because it is new and is related to the decision of the NATO Summit 2025 in The Hague, 24-25 June 2025. The purpose of the paper is to provide an analysis of the effects of the increase in NATO military spending. We will use historical, descriptive, comparative methods and analysis of academic opinion through interviews. First, the international circumstances (Russia-Ukraine war, Israel-Iran, etc.) that prompted member states to adopt the decision to increase NATO military spending will be clarified. Then, a SWOT analysis will be made of the effects of the increase in spending, which member states should allocate for investments in their armies. The paper will also analyze several interviews conducted with personalities familiar with the circumstances of international security.

This paper, in addition to producing the intended results, also aims to provide other research by other researchers, which will be related to international security issues and the position of the Western Balkan countries within the framework of global alliances.

Finally, we will draw some conclusions and give some suggestions that may be useful for readers, the academic and political community.

Keywords: NATO, increase in military spending, international security, Balkan countries.

ПРИЧИНИ ЗА ЗГОЛЕМУВАЊЕ НА ТРОШОЦИТЕ НА НАТО (2025) И МОЖНИТЕ ЕФЕКТИ ВРЗ ЗЕМЈИТЕ-ЧЛЕНКИ ОД ЗАПАДЕН БАЛКАН

Абдула Азизи

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, a.azizi@seeu.edu.mk

Бесмира Ејупи

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, besmiraejupi0@gmail.com

Арменд Мехаж

SEEU, Faculty of Contemporary Social Sciences, armend_mehaj@hotmail.com

Резиме: Овој труд се фокусира на анализа на причините и околностите што го поттикнуваат континуираното зголемување на буџетот за одбрана на земјите-членки во рамките на НАТО. Многу прашања се поврзани со можните ефекти врз другите буџетски области во развојот на земјите-членки од Западен Балкан (Албанија, Македонија и Црна Гора), кои се во пониска фаза на економски развој во споредба со другите земји-членки на НАТО. Ова прашање сè уште не е доволно разработено од академската заедница бидејќи е ново и е поврзано со одлуката на Самит на НАТО 2025 во Хаг, 24-25 јуни 2025 година. Целта на трудот е да се даде анализа на ефектите од зголемувањето на воените трошоци на НАТО. Ќе користиме историски, описни, компаративни методи и анализа на академско мислење преку интервјуа. Прво, ќе се разјаснат меѓународните околности (војната Русија-Украина, Израел-Иран итн.) што ги поттикнуваат земјите-членки да ја донесат одлуката за зголемување на воените трошоци на НАТО. Потоа, ќе се направи SWOT анализа на ефектите од зголемувањето на трошоците, кои земјите-членки треба да ги издвојат за инвестиции во своите армии. Трудот ќе анализира и неколку интервјуа спроведени со личности запознаени со околностите на меѓународната безбедност. Овој труд, покрај тоа што ги дава посакуваните резултати, има за цел да обезбеди и други истражувања од други истражувачи, кои ќе бидат поврзани со

прашања од меѓународната безбедност и позицијата на земјите од Западен Балкан во рамките на глобалните сојузи.

Конечно, ќе извлечеме некои заклучоци и ќе дадеме неколку предлози што можат да бидат корисни за читателите, академската и политичката заедница.

Клучни зборови: НАТО, зголемување на воените трошоци, меѓународна безбедност, балкански земји

1. ВОВЕД

Бидејќи меѓународните односи се варијабилни со текот на времето во однос на соработката меѓу државите и другите меѓународни субјекти, особено во областа на безбедноста и одбраната, природно е да се донесат одлуки што ќе бидат во духот на оваа претходна соработка, дури и ако со ефекти на финансиски товар за државите што соработуваат. Ова се случува и со земјите-членки на НАТО во период на геополитички и воени турбуленции, каде што различни држави од целиот свет се обидуваат подобро да се позиционираат во меѓународните односи преку зголемување на своите воени капацитети и нивно користење во конфликти. САД, како империјалистичка сила, постојано се обидува да ја задржи својата позиција во меѓународните односи и нагласи дека промените во воениот капацитет на некои непријателски држави (Русија, Кина, Северна Кореја, Иран итн.), кои тврдат дека го зголемуваат своето влијание во меѓународните односи, можат да го нарушат балансот на меѓународната безбедност и да создадат други околности на глобално ниво. Во овој поглед, во последната деценија, САД инсистираа нивните сојузници од НАТО да вложат поголеми напори за модернизирање на своите армии преку издвојување повеќе финансиски средства за оваа намена. Така, САД и нивните воени сојузници ќе ги држат под контрола меѓународните безбедносни прашања, а со тоа и нивното влијание во меѓународните односи. Исто така, немаше недостаток на дебати во врска со финансиските оптоварувања врз земјите-членки на НАТО, особено врз помалите и помалку развиените земји-членки, поради буџетските ефекти од одржувањето на „социјалниот мир“.

Зголемувањето на трошоците на НАТО за 5% е резултат на неколку главни фактори кои влијаеле врз донесувањето одлуки и политиките на земјите-членки:

- Закани од Русија (војната во Украина), како и терористички и сајбер закани;
- Вклученоста на НАТО во мировни мисии и воени интервенции бараше зголемени буџети за исполнување на меѓународните обврски;
- Модернизација на одбранбените капацитети, нова технологија и зајакнување на военото присуство во одредени региони;
- Одржувањето на силна меѓународна позиција и соочувањето со нови безбедносни предизвици нужно бара инвестиции во напредни технологии и модерна воена опрема;
- Зголемувањето на интензитетот и сложеноста на сајбер закани ги тера земјите да ги зголемат инвестициите во сајбер безбедноста за да ја заштитат критичната инфраструктура и воените системи;
- За да се зголеми ефикасноста, земјите инвестираа повеќе во соработка и заеднички вежби, што бара дополнителни трошоци за инфраструктура и персонал.
- Трошоците за воена опрема, технологија и услуги се зголемија поради инфлацијата, што влијае на вкупните трошоци на НАТО и земјите-членки.

Затоа, зголемувањето на трошоците на НАТО за 5% е резултат на комбинација од фактори (стратешки, политички и економски), кои ја зајакнаа потребата од поголеми инвестиции во одбраната за да се обезбеди колективна безбедност и да се соочиме со нови меѓународни предизвици.

Поради искуствата од насилни војни и долготрајни конфликти во регионот, граѓаните често ги сметаат трошоците за одбрана како неопходни за одржување на мирот и стабилноста, бидејќи се многу загрижени за потенцијалот за нови конфликти. Исто така, властите на земјите ја гледаат потребата од зголемување на трошоците за да се соочат со разни закани, како што се тероризмот, сајбер нападите, регионалните конфликти или потенцијалните закани од големите сили како што се Русија или Кина.

Се очекува инвестициите во воениот сектор да имаат ефекти и врз други поврзани сектори :

- Сектор за одбрана и безбедност: Инвестиции во модернизација на вооружените сили; Подобрување на воената и логистичката инфраструктура; Набавка на напредна воена опрема и технологија; Зголемување на буџетите за националните безбедносни служби
- Сектор за инфраструктура: Изградба и подобрување на патишта, пристаништа, аеродроми и стратешки инфраструктури; Обезбедување брз транзит на безбедносните сили и воената опрема; Инфраструктура за комуникациска и информатичка технологија за оперативна поддршка
- Сектор за технологија и иновации: Развој на напредни технологии за одбрана и сајбер безбедност; Инвестиции во вештачка интелигенција, роботика и напредни одбранбени системи

- Сектор за енергетика и стратешки ресурси: Обезбедување стратешки извори на енергија за отпорност во кризни ситуации; Инвестиции во чиста енергија и алтернативни извори за обезбедување енергетска независност.
- Економски и финансиски сектор: Развој на одбранбената индустрија и локално производство на воена опрема; Развој на секторот за финансиски услуги за финансирање на големи безбедносни проекти.
- Сектор за здравство и вонредни ситуации: Подготовка на здравствените служби за вонредни ситуации и природни катастрофи; Обука на персоналот за кризни и вонредни ситуации.
- Сектор за образование и професионални квалификации: Обука на воен и цивилен персонал со напредни квалификации; Образование за нови технологии и иновации во областа на одбраната; Развој на специјализирани програми за сајбер безбедност, вештачка интелигенција и воени технологии.
- Сектор за специјализирани услуги и меѓународни партнерства: Соработка со меѓународни сојузници за обука, вежби и техничка помош; Зајакнување на капацитетите на присуството на други земји во регионот и на меѓународно ниво; Вклученост во мировни мисии и меѓународни операции
- Сектор за заштита на животната средина и природни ресурси: Обезбедување на одржливост на природните ресурси за долгорочна поддршка на економијата на земјата; Заштита на стратешките области и природните ресурси од природни опасности и надворешни закани
- Сектор за право и безбедносни институции: Имплементација на напредно законодавство за национална безбедност; Зголемување на ефикасноста на безбедносните и правосудните институции; Обезбедување транспарентност и борба против корупцијата во безбедносните сектори

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Американскиот претседател Доналд Трамп брзо ги презеде заслугите за зголемувањето на трошоците за одбрана, преку неговиот долгогодишен притисок врз сојузниците на НАТО за задоцнета корекција во распределбата на финансискиот товар. Траекторијата и рамнотежата на трошењето од страна на секоја земја-членка ќе бидат разгледани во 2029 година за да се процени напредокот, како и повторно да се процени заканата од Русија. Иако беше опишано како „трансформативно“ и „квантен скок“ (Aljazeera, 2025). Во колективната безбедност, недостасува кохерентност во солидарноста на сојузниците, поради разликите во економиите, буџетите, лидерството и политичката волја на државите. Сепак, не сите се согласија со одлуката. Шпанија нагласи дека нема да може да ја исполни целта од 5%, наведувајќи ја и благосостојбата на своите граѓани како врвен приоритет. Шпанија е најмал трошач за одбрана, придонесувајќи само со 1,24% од својот БДП во 2024 година. (НАТО, 2025). Иако Трамп го критикуваше ставот на Шпанија дека сака „бесплатно возење“ (BBC, 2025) и се закани со одмазда преку економски средства, премиерот Педро Санчез инсистираше дека „Шпанија може да спроведе одбранбени планови само со 2% од БДП“ (Aljazeera, 2025). Белгија и Словачка, исто така, изразија приговори на условите и временската рамка, задржувајќи го правото да донесуваат независни одлуки за воените трошоци. Зголемувањето на инвестициите во одбраната од страна на европските земји не е само за одвраќање, туку и за стратешка самодоверба, бидејќи военото зајакнување на Европа ќе ја намали зависноста од одбраната од САД.

Оваа одлука, покрај политичката волја на мнозинството земји, предводена од САД, доби и поддршка од јавното мислење пред Самитот на НАТО во Вашингтон во 2024 година, наредан од НАТО на своите 32 земји-членки. Мнозинството анкетираните сојузници продолжуваат да се согласуваат дека нивната земја треба да биде бранета од Алијансата доколку биде нападната (63%), а 70% би гласале нивната земја да остане членка на НАТО на евентуален референдум. Поддршката за одржување или зголемување на трошоците за одбрана е 76%. Испитаниците сметаат дека војната на Русија против Украина влијаела врз безбедноста и одбраната на нивната земја (63%). Над 61% од испитаниците веруваат дека нивната земја треба да продолжи да ѝ дава поддршка на Украина (НАТО, 2024).

3. РЕЗУЛТАТИ

Бидејќи зголемувањето на воената финансиска поддршка има за цел да го зголеми влијанието на државите во меѓународните односи, вреди да се споменат и анализираат во овој контекст резултатите од светско истражување спроведено од *Global Firepower* (2025) кое ги рангира државите врз основа на нивното економско, воено и геополитичко влијание. Рангирањето на воените сили на 145 држави ширум светот го споредува бројот на војници, воената опрема, финансиската стабилност, географската позиционираност и расположливите ресурси (Military strength ranking, 2025). Листата ја предводат САД како неоспорна суперсила, додека на дното на листата по Косово (позиција 141) се Сомалија, Централноафриканската

Република, Бенин и Бутан. Трите земји од Западен Балкан се рангирани на следниов начин: Албанија на 78-мо место, Северна Македонија на 112-то место и Црна Гора на 127-мо место. Ова значи дека овие земји имаат многу да направат во однос на модернизацијата на своите армии за да се соочат со современите безбедносни предизвици и да го достигнат нивото на развој што го имаат другите земји-членки на НАТО.

Табела 1. Позиционирање на земјите-членки на НАТО според нивната моќ, трошоци за Алијансата

Рангирање на воената моќ во НАТО / СВЕТ	Држава	Трошоци за одбрана како % од БДП		Придонес кон вкупните трошоци на НАТО: Милјарди доллари	
		2014	2024	2014	2024
1 / 1	САД	3.71	3.38	660.021	754.684
2 / 6	Обединето Кралство	2.14	2.21	61.378	75.277
3 / 7	Франција	1.82	2.06	43.935	55.195
4 / 9	Турција	1.45	2.09	11.783	26.952
5 / 10	Италија	1.14	1.49	20.788	29.829
6 / 14	Германија	1.19	2.12	39.274	76.943
7 / 17	Шпанија	0.92	1.28	10.608	17.707
8 / 21	Полска	1.88	4.12	8.557	26.839
9 / 27	Шведска	1.06	2.14	5.157	12.613
10 / 28	Канада	1.01	1.3	15.563	24.551
11 / 30	Грција	2.22	3.08	4.358	6.792
12 / 36	Холандија	1.15	2.05	8.650	18.503
13 / 38	Норвешка	1.54	2.2	5.865	9.653
14 / 39	Португалија	1.31	1.55	2.562	3.706
15 / 45	Данска	1.15	2.37	3.399	8.820
16 / 48	Финска	1.45	2.41	3.387	6.170
17 / 51	Романија	1.35	2.25	2.324	5.490
18 / 53	Чешка	0.94	2.1	1.683	4.567
19 / 55	Унгарија	0.86	2.11	1.035	3.365
20 / 61	Белгија	0.97	1.3	4.400	6.895
21 / 62	Булгарија	1.31	2.18	0.643	1.395
22 / 71	Словачка	0.98	2	0.832	2.118
23 / 74	Хрватска	1.81	1.81	0.892	1.226
24 / 78	Албанија	1.35	2.03	0.150	0.309
25 / 88	Литванија	0.88	2.85	0.357	1.517
26 / 96	Словенија	0.97	1.29	0.411	0.718
27 / 99	Латвија	0.94	3.15	0.246	1.022
28 / 107	Естонија	1.93	3.43	0.431	0.944
29 / 112	Северна Македонија	1.09	2.22	0.106	0.263
30 / 117	Луксембург	0.37	1.29	0.216	0.626
31 / 127	Црна Гора	1.5	2.02	0.059	0.107
32 / 135	Исланд	Нема вооружени сили и не се применуваат трошоци за одбрана			

Извор: NATO, 2024. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/6/pdf/240617-def-exp-2024-en.pdf
Military Strength Ranking. GFP, 2025. <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php>

Од табелата погоре, може да се види дека група земји (Италија, Канада, Шпанија, Белгија, Шведска, Португалија, Хрватска, Словенија, Луксембург) иако ги зголемија своите трошоци за одбрана, сепак останаа под договорените 2% од ГДП во 2014 година. Сепак, сите земји забележаа значително зголемување на трошоците во последната деценија, додека вреди да се истакнат земјите што забележаа најголемо

зголемување на трошоците во периодот 2014-2024 година: Литванија 324%, Латвија 316%, Унгарија 225%, Полска 213%, Луксембург 190%, Чешка 171%, Данска 160%, Словачка 155%, Северна Македонија 149%, Шведска 145% итн. Некои земји дури и го надминаа прагот од 2% за многу, како што се: Полска 4,12%, САД 3,38%, Естонија 3,43%, Грција 3,08% итн. Во 2024 година, воените трошоци по глава на жител на сите членки на НАТО беа 1.528 \$ во споредба со 970 \$ во 2015 година. Стокхолмскиот меѓународен институт за истражување на мирот - SIPRI, во студија објавена во 2024 година, откри дека глобалните воени расходи достигнале 2.7 трилиони \$ во 2024 година (зголемување од 37% во последната деценија) како резултат на зголемените геополитички тензии низ светот, главно поттикнати од тековната војна меѓу Русија и Украина, војната во Газа и пошироките регионални конфликти (Liang et al., 2025). Ова зголемување во Европа достигнало 693 милијарди \$ (за 83% повеќе од пред една деценија); Русија го зголемила својот буџет за одбрана двојно повеќе од пред една деценија, што претставува над 7% од БДП или речиси 150 милијарди \$; Украина, од друга страна, ги зголемила воените расходи на 34% од БДП или речиси 65 милијарди \$; САД ги зголемиле воените расходи на речиси 1 трилион \$; додека Кина ги зголемила воените расходи на околу 314 милијарди \$. Значи, САД остануваат најголем трошачија во светот, издвојувајќи над 3 пати повеќе од вториот најголем трошачија, Кина. САД учествуваат со 37% во глобалните воени трошоци во 2024 година. Во 2024 година, вкупните воени трошоци на членките на НАТО достигнаа над 1,5 трилиони \$ или 55% од вкупните глобални воени трошоци. Европските членки на НАТО потрошија 454 милијарди \$ или 30% од вкупните трошоци на НАТО.

Просечното воено оптоварување на членките на НАТО во 2024 година надмина 2% и достигна 2.2%. Република Северна Македонија на 27 март 2020 година стана 30-та земја-членка на НАТО. Средствата издвоени од буџетот за воени потреби како процент од БДП беа 1,4% во 2020 година (Влада, 2019), а за 2025 година достигна 329 милиони € (LIDER, 2024).

Република Албанија официјално стана членка на НАТО на 1 април 2009 година. Од 2007 година, успеа да издвои околу 1.82% од БДП за трошоци за одбрана, додека во 2009 година достигна 1.98% или 260 милиони долари (Karini, 2009:125-131). Додека за да ја исполни целта на НАТО од 2%, Албанија мораше да троши 514 милиони \$ годишно, а се очекува овој износ да достигне 1,3 милијарди € (Top Channel, 2025).

Црна Гора стана 29-та полноправна членка на алијансата на 5 јуни 2017 година, кога исто така трошеше околу 1.66% од БДП за одбрана (Globalsecurity, 2025). Според најновите буџетски податоци на Црна Гора, БДП е близу 8 милијарди €, додека до 2035 година би можел да достигне 9 милијарди €. Планираниот воен буџет за 2025 година е над 161 милиони €, што значи дека во 2035 година би можел да се зголеми за речиси три пати (Vijesti, 2025). Министерот за одбрана на Црна Гора, Драган Краповиќ, изјави за ТВ Вијести дека „новата одлука на НАТО подразбира зголемување на буџетот за одбрана за секоја година за околу 20 милиони €.

Табела 2: SWOT анализа за ефектите од зголемување на БДП од 5% за војската во Албанија, Северна Македонија и Црна Гора

Придобивки	Повеќе пари за војската би можеле да ја зголемат националната безбедност и регионалната стабилност
	Вооружените сили ќе бидат модернизирани, а воената инфраструктура ќе биде подобрена
	Меѓународното влијание и почит ќе се зголемат
Закани	Повеќе средства за одбрана би можеле да ги ограничат инвестициите во други сектори и да доведат до корупција или злоупотреба доколку не се управуваат добро.
	Продолженото високо трошење би можело да ја поткопа финансиската стабилност на земјата, зголемувајќи го притисокот врз економијата и странските инвестиции.
	Доколку зголемените воени трошоци не се придружени со зголемена економска продуктивност, постои ризик од буџетски дефицити, зголемен јавен долг или барања за зголемени даноци
Можности	Финансирање и поддршка од меѓународни сојузници за развојни проекти
	Технолошки напредок што може да влијае и на други економски сектори
	Регионална економска соработка и развој преку воени и стратешки партнерства
Ризици	Може да влијае на цените или да ги зголеми трошоците за живот на населението
	Може да создаде притисок врз буџетот и да го ограничи финансирањето за други сектори
	Може да предизвика тензии во општеството ако воените трошоци се сметаат за непотребни или прекумерни

Зголемените воени трошоци можат да имаат позитивно влијание ако се добро управувани, но бараат внимателно балансирање за да се избегнат негативните ефекти врз економијата и општеството.

4. ДИСКУСИИ

Бидејќи глобалните воени трошоци достигнуваат рекордни нивоа, а владите се обврзуваат на понатамошно зголемување, мора да се најдат начини за запирање на бранот. На пример, ако сите европски членки на НАТО издвојат 2% од БДП за војската до 2024 година, тие би потрошиле 33,7 милијарди долари, или 7,4%, повеќе од нивните тековни воени трошоци. За да достигнат 5%, европските членки на НАТО би требало да потрошат 663 милијарди долари, или 146%, повеќе од нивните тековни трошоци во 2024 година. Новите политики насочени кон брзо зголемување на воените трошоци веќе ги ставаат владите под финансиски притисок. Некои европски влади ги пренасочуваат средствата од други национални приоритети. Обединетото Кралство, на пример, планира да ја намали помошта за развој во странство од 0,5% на 0,3% од БДП до 2027 година, префрлајќи ги трошоците кон војската (Loft & Brien, 2025). Полската влада создаде вонбуџетски механизам, познат како Полски фонд за поддршка на вооружените сили, кој се финансира главно со издавање обврзници (Cisłak, 2023). Иако Франција истражуваше начини да ги искористи приватните заштеди за поддршка на француската индустрија за оружје (Jose, 2025). Другите влади во голема мера се потпираа на задолжување. Естонија значително го зголеми својот фискален дефицит помеѓу 2022 и 2023 година за да ги зголеми воените трошоци (FitchRatings, 2025), додека Германија планира да ги олесни фискалните правила за да го зголеми долгот во 2025 година за да помогне во зајакнувањето на воената моќ (Katanich, 2025). Европската комисија предлага поедноставување за забрзување на инвестициите во одбраната на ЕУ во Белата книга на Комисијата за европска одбранбена подготвеност 2030 година (European Commission, 2025). Овие пристапи можат да имаат очигледни економски, политички и социјални последици. Иако зголемувањето на долгот за зголемување на воените буџети може да понуди краткорочно решение, тоа ризикува поткопување на макроекономската стабилност со зголемување на инфлацијата и каматните стапки. Пренасочувањето на социјалните трошоци или меѓународната помош може негативно да влијае врз социоекономската заштита, што може непропорционално да влијае на најранливите групи или земји. Во зависност од тоа како се донесуваат, зголемувањето на даноците за поддршка на воените трошоци може да покрене прашања за распределбата, бидејќи широките зголемувања на даноците на доход или потрошувачка можат да имаат регресивни ефекти, потенцијално влошувајќи ја економската и социјалната нееднаквост.

5. ЗАКЛУЧОЦИ

Со усвојувањето на целта од 5% за трошоците за одбрана и повторното потврдување на посветеноста кон Украина, неодамнешниот самит на НАТО во Хаг значи пресвртница во зајакнувањето на трансатлантската безбедност. Сепак, вистинската промена може да дојде само од ребалансирање помеѓу безбедноста и фискалната одржливост. Европските членки на НАТО имаат одбранбени дефицити и празнини во индустрискиот капацитет и затоа мора силно да ги поддржат своите трансатлантски партнерски војски, а воедно да ја заштитат и одржливоста. Времето ќе покаже дали европските одбранбени индустрии и институции можат да ги исполнат своите ветувања, преведувајќи ги обврските во кредибилен капацитет. Сепак, зголемувањето на трошоците за одбрана останува спорно прашање со оглед на неуспехот на повеќето европски држави да ги исполнат своите претходни обврски. Сè уште има функционери од земјите-членки кои сметаат дека „Одлуката за зголемување на воениот буџет не треба да биде обврска за државите, бидејќи ги крши правилата на НАТО, бидејќи во ниту еден официјален документ на алијансата не е наведено дека „НАТО нема да ги заштити оние кои не ги платиле парите“. Потребно е зголемување на трошењето, но ова го комплицира нормалното функционирање на државите бидејќи има многу земји од ЕУ, членки на НАТО, кои се задолжени, со зголемен буџетски дефицит и јавен долг. Веројатно е дека овие држави ќе бидат предизвикани од постојано незадоволство од своите граѓани доколку владите не обезбедат правилно функционирање на другите сектори. Конечно, да се надеваме дека зголемувањето на воените трошоци нема да биде придружено со злоупотреба или фрагментирани инвестиции, па затоа е важно земјите-членки да имаат јасна стратегија за тоа каде и како ќе се трошат овие средства. Помалите земји треба да бараат флексибилност и дополнителна поддршка во овој процес, за да не се загрозат внатрешните реформи или аспирации.“

БИБЛИОГРАФИЈА

Al Jazeera and news agencies (2025). “NATO commits to major defence spending hike sought by Trump”. Извор: <https://www.aljazeera.com/news/2025/6/25/nato-commits-to-major-defence-spending-hike-sought-by-trump>
Преземено на 25.06.2025

- Ciślak J.(2023). Poland to Borrow Billions for Defence, Beyond the Budget. Извор: <https://defence24.com/defence-policy/poland-to-borrow-billions-for-defence-beyond-the-budget> Преземено на 04.10.2023
- Global Security (2025). “Montenegro-Military Spending”. Извор: https://www.globalsecurity.org/military/world/europe/me-budget.htm#google_vignette Преземено на 02.08.2025
- Gozzi L. & Kirby P.(2025). BBC News. “Five takeaways from Nato's big summit on hiking defence spending”. Извор: <https://www.bbc.com/news/articles/cvg8pd2y80go> Преземено на 25.06.2025
- Karini A. (2025). “The Economic and Social Costs of Albania’s Accession into NATO” in BUSINESS AND SECURITY, CCMR, Belgrade 2009, pp.125-131. Извор: https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/07/0910151810_business_and_securi.pdf Преземено на 05.04.2025
- Katanich D.(2025). “Friedrich Merz: Germany's soon-to-be chancellor, has announced a strategy to exempt defence spending from limits on government borrowing”. Извор: <https://www.euronews.com/business/2025/03/05/germany-to-ease-government-debt-limits-to-boost-economy-and-defence-spending> Преземено на 05.03.2025
- Liang X., Tian N., da Silva L.D., Scarazzato L., Karim Z.A. and Ricard J.G.(2025). “TRENDS IN WORLD MILITARY EXPENDITURE in 2024”, Stockholm, SIPRI Military Expenditure Database, April 2025.
- LIDER (2025). “Мисајловски: Рекордно зголемување на одбранбениот буџет и модернизација на армијата”. Извор: <https://lider.mk/rekordno-zgolemuvanje-na-odbranbeniot-budzet-i-modernizacija-na-armijata> Преземено на 24.12.2024
- Luc Jose A. “The French Government Announces A New Savings Product To Finance The Defense Effort” Извор: <https://www.cointribune.com/en/the-french-government-announces-a-new-savings-product-to-finance-the-defense-effort/> Преземено на 21.03.2025
- Loft P., Brien P.(2025) “UK Parliament: UK to reduce aid to 0.3% of gross national income from 2027”. Извор: <https://commonslibrary.parliament.uk/uk-to-reduce-aid-to-0-3-of-gross-national-income-from-2027/> Преземено на 28.02.2025
- Military strength ranking: GFP Annual ranking (2025). Извор: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php> Преземено на 05.04.2025
- NATO (2024). “Pre-Summit polling results show strong support for NATO and increased defence spending” За повеќе види: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/7/pdf/240705-pre-summit-polling-results-en.pdf Преземено на 05.07.2024
- NATO (2025). “NATO publishes the Secretary General’s Annual Report for 2024”. Извор: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_234810.htm Преземено на 24.04.2025
- Top Channel (2025). “1.3 miliardë euro për armë: Sa do i rëndojë Shqipërisë vendimi i fundit i NATO-s për 5% të PBB për Mbrojtjen”. Извор: <https://top-channel.tv/2025/06/26/1-3-miliarde-euro-per-arme-sa-do-i-rendoje-shqiperise-vendimi-i-fundit-i-nato-s-per-5-te-pbb-per-mbrojtjen> Преземено на 26.06.2025
- Vijesti (2025). “Za odbranu 2035 preko 460 miliona eura? Kako će nova odluka NATO-a o izdvajanju za vojni budžet uticati na Crnu Goru”. Извор: <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/764412/za-odbranu-2035-preko-460-miliona-eura-kako-ce-nova-odluka-nato-a-o-izdvajanju-za-vojni-budzet-uticati-na-crnu-goru>. Преземено на 28.06.2025
- European Commission. (2025) “Commission proposes simplification to speed up defence investments in the EU”. Brussels. Извор: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1518 Преземено на 17.06.2025
- FitchRatings: Estonia Rating Report.(2025). Извор: <https://www.fin.ee/sites/default/files/documents/2025-06/Fitch%2019%20June%202025.pdf> Преземено на 18.06.2025
- Влада на Р. Северна Македонија (2019). “Шекеринска: Одбранбениот Буџет за 2020 година е Буџет на земја членка на НАТО, повеќе пари за опрема, повеќе пари за секој припадник на Армијата”. Извор: <https://vlada.mk/node/19633> Преземено на 28.06.2025